

A talajvédelem több mint humuszmentés

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal
Növény-, Talaj- és Agrárkörnyezet-védelmi Igazgatóság

A termőföld nemzeti kincsünk, melynek védelmét, termékenységének fokozását törvény írja elő. A termőföldvédelem fontos eleme a talajvédelem, amely a termőföld pusztulásának csökkentésére, állagának, termőképességének megővésére kiterjedő célirányos tevékenység. Az elmúlt évek csapadékos időjárása az erózió révén jelentős károkat okozott a mezőgazdaságban, illetve a mezőgazdasági területekkel érintkező lakott településeken. Hazánkban közel 2,3 millió hektár az a terület, mely erózió által veszélyeztetett. Ezen területek nagy részén az eróziós kártétel még a talajvédelmi beavatkozásokkal is csak az elfogadható szintre csökkenthető.

Mi okozza az eróziót?

A vízerózió létrejöttében alapvetően a lehullott csapadék intenzitása, mennyisége a meghatározó. Az eróziós kártétel kialakulási formáit, nagyságrendjét a talaj típusa, fizikai, kémiai, vízgazdálkodási tulajdonságai, termőrétegeinek vastagsága, mechanikai összetétele, a domborzat alakja, hossza, meredeksége, égtáji fekvése, a természetett növényzet és az alkalmazott agrotechnika befolyásolja. A kedvezőtlen időjárási viszonyokat nem tudjuk befolyásolni, de a kártételek mértékét talajvédelmi beavatkozásokkal jelentősen csökkenteni lehet.

Hogyan jelentkezik az eróziós kártétel?

Hajlamosak vagyunk arra, hogy a víz erózióval károsított területnek csak azt tekintsük, ahol a talajpusztulás valamely formája (felületi rétegerózió, vonalas erózió) kialakul. Ha a saját területünket nem érinti, nem vesszük figyelembe, hogy az erózió által elhordott talajrészek egy része a lejtő alsó szakaszán a növényzetet részben vagy egészben betemeti, terméskiesést okozva ezzel, illetve akadályozva az időszerű mezőgazdasági munkák elvégzését. Az erózióval elhordott talajrészek másik része a befogadóba

jutva elősegíti annak gyors feliszapolódását, ami esetlegesen működésképtelenséget okoz. Eróziós kárnak kell tekinteni a lehordott talajban lévő gyomirtó- és növényvédő szerek miatt létrejött növénykipusztulást is. A fentiekre általában a lejtő alsó szakaszán gazdálkodók hívják fel a figyelmet, mikor legtöbbször hatósági közreműködéssel követelnek azonnali hatékony beavatkozást. A nagy intenzitású és jelentős mennyiségű csapadék hatására a talajok hamar telítődnek vízzel, és a kialakuló felszíni, elfolyó vizek jól látható barázdás, árkos, extrém esetben vízmosás jellegű talajlepusztulást okoznak.

Az eróziós kártétel megelőzése érdekében a törvény előír-e a gazdálkodó részére kötelezettségeket?

A földhasználó - az eróziós kártételek elkerülésére vonatkozó - kötelezettségeit a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény 36. §-a szabályozza.

Mit tegyen a földhasználó, ha már kialakult az eróziós kártétel?

A legelső feladat a jól látható 10-25 cm mélységű eróziós barázdák megszüntetése. Ez viszonylag egyszerű, költségtakarékos megoldás, mivel ezekben az esetekben még elégséges a barázdák agrotechnikai eszközökkel történő elgyengetése, feltöltése, amely az első talajműveléssel elvégezhető. Amennyiben ezzel késlekedünk, a következő záporok a barázdás eróziót tovább növelhetik, és árkos erózió alakulhat ki. Az árkos erózió csak a termőföld felszínmegbontásával járq földmunkával szüntethető meg. Ez a tevékenység talajvédelmi hatósági engedélyhez kötött, mivel mezőgazdasági célú tereprendezésnek minősül. Azokon a területeken, ahol több méter mély, vízmosás jellegű erózió jött létre, célszerű gazdaságossági számítások alapján eldönteni,

hogy a továbbiakban termőföld vagy mezőgazdasági művelés alól kivett legyen-e az erózióval érintett terület hasznosítási formája.

Mit tehet a gazdálkodó, hogy az eróziós kártételt megelőzze, illetve csökkentse?

Felül kell vizsgálni, hogy a választott művelési ág, illetve vetésszerkezet mennyiben teszi lehetővé a talajvédő gazdálkodást. A közvetlen kárelhárítás nem jelenti azt, hogy az eróziós kártétel a következő nagyobb csapadékmennyiségnél már nem jelentkezik, ugyanis az okokat nem biztos, hogy megszüntettük. A földhasználó feladata megvizsgálatni - a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvényben részletesen előírt kötelezettségeinek teljesítésén túlmenően - van-e lehetősége a vízgyűjtő terület egészét érintő komplex beavatkozások megvalósítására, amellyel a talajlepusztulás előfordulása, illetve mértéke csökkenthető.

Felül kell vizsgálni a kialakított táblák nagyságát, alakját, a gyepesített talajvédő fordulósávok létesítésének lehetőségét. Érdemes megvizsgálni, hogy az úthálózat vonalvezetése, kialakítása megfelel-e a talajvédelmi előírásoknak, vagy esetlegesen erózió indukálását szolgálja. Figyelembe véve a jelenlegi birtokviszonyokat, célszerű közösségi szemlélet alapján megvizsgálni a vízgyűjtő területen jelentkező vízrendezési feladatokat, az elfolyó vizek kártétel nélküli levezetésének lehetőségét. Ne feledkezzünk el arról, hogy az erózió elleni védelem alapfeltétele, a megfelelő befogadó kiépítése, illetve a meglévő hálózat folyamatos és megfelelő szinten történő karbantartása. A talajvédelmi beruházásoknak jelentős a költségigénye, ezért célszerű az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból igényelhető támogatási lehetőségeket kihasználni.

Az erózió megelőzése érdekében lejtős területeken milyen agrotechnikát alkalmazunk?

Lejtős területek művelése esetében vegyük figyelembe, hogy rendelkezünk-e szükséges, megfelelő gépparkkal, illetve van-e lehetőségünk ilyen jellegű szolgáltatás igénybevételére. Ugyancsak célszerű számba venni, hogy a jelentős költségigényű, de rendkívül hatékony mélyművelés (rétegvonalas altalajlazítás) alkalmazására a pénzügyi feltétel, illetve technikai háttér biztosított-e. Az agrotechnika megválasztásánál elsődleges szempont kell legyen a csapadékvíz talajba jutásának elősegítése és a talajfedettség biztosítása.

Elsősorban segítünk

Az erózió kialakulásában közrejátszó, illetve az azt előidéző körülmények vizsgálatával, az érintett terület lehatárolásával kapcsolatban a talajvédelmi hatóság szakemberei - termelői érdekeket figyelembe véve - segítséget nyújtanak a földhasználók részére.

1024 Budapest, Keleti Károly u. 24.
portal.nebih.gov.hu
ugyfelszolgalat@nebih.gov.hu
Telefon: 06-1/336-9009
Zöldszám: 06-80/263-244